

Висновок. Отже, побудова інтегрального показника вартості бізнесу (компанії) має ґрунтуватися на комбінованому підході, що враховує позитивні сторони трьох традиційних підходів оціночної діяльності — майнового, ринкового, доходного — і дозволяє врахувати фактори ризику, які в умовах трансформаційної економіки мають суттєвий вплив на інвестиційну привабливість об'єкта оцінки.

Література

1. *Денисенко В.К.* До питання визначення вартості реверсії // Держ. інформ. бюл. про приватиз. — 1998. — № 10. — С. 79—80.
2. *Огаджанян А.Б.* Ретроспективна оцінка вартості об'єкта // Держ. інформ. бюл. про приватиз. — 2006. — № 2. — С. 14—16.
3. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України, Фондом держмайна України від 26 січня 2001 р. № 49/121.
4. *Риполь-Сарагоси Ф.Б.* Основы оценочной деятельности. — М.: ПРИОР, 2001. — 240 с.
5. *Тереженко О.О.* Дискримінантний аналіз в оцінці кредитоспроможності підприємства // Вісник Національного банку України. — 2003. — № 6. — С. 24—27.

УДК 657.221

О. Е. Кузьмінська, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ В ДОЧІРНІ ТА АСОЦІЙОВАНІ КОМПАНІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Розглянуто питання законодавчого регулювання та методики обліку довгострокових інвестицій банку в асоційовані і дочірні компанії як на балансі материнського банку, так і на балансі асоційованих і дочірніх компаній.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Облік, банк, інвестиції, дочірня компанія, асоційована компанія, консолідована фінансова звітність.

Зміни банківського законодавства щодо мінімального розміру статутного капіталу на момент реєстрації банку (не менше 10 млн євро) та вимоги щодо створення банків виключно в організаційно-правовій формі відкритого акціонерного товариства зумовлюють необхідність підвищення концентрації банківського капіталу, одним з проявів якої є формування консолідованих груп у банківській системі. Джерелом інформації про фінансовий стан і результати діяльності консолідованої банківської групи є консолідована фінансова звітність, яка має складатися материнським банком на основі узагальнення інформації з фінансових звітів усіх учасників групи. Тому дуже важливим питанням є необхідність забезпечення єдиних методичних підходів щодо обліку подібних операцій в облікових політиках усіх учасників консолідованої групи. Передумовою формування консолідованої звітності є довгострокові інвестиції материнського банку в асоційовані і дочірні компанії. Оскільки довгострокові інвестиції в дочірні й асоційовані компанії на балансі материнського банку визнаються як актив, а на балансах інших учасників консолідованої групи — як складові власного капіталу, доцільно розглянути методики їх обліку як на балансі материнського банку, так і на балансах об'єктів інвестування — банківської установи та суб'єкта підприємницької діяльності.

Тематичний аналіз фахових літературних джерел показав, що питання формування облікової політики банків та методики бухгалтерського обліку фінансових інструментів у банках освітлені Л. М. Кіндрацькою [1—3], питання реформування бухгалтерського обліку в банках та розкриття інформації у фінансовій звітності досліджуються В. І. Ричаківською [4, 5], питання обліку фінансових інвестицій банків розкриваються у роботах Л. П. Снігурської [6, 7], питання обліку довгострокових інвестицій суб'єктів підприємницької діяльності в асоційовані і дочірні компанії та формування консолідованої звітності розкриті у монографії Л. І. Лук'яненко, О. В. Небильцової, Р. С. Коршикової [8]. Питання обліку довгострокових інвестицій банків у дочірні та асоційовані компанії у фаховій літературі освітлені недостатньо. Зокрема, потребують дослідження питання законодавчого регулювання обліку довгострокових інвестицій, методики їх обліку як на балансі материнського банку, так і на балансах інших учасників консолідованої групи.

Вивчення нормативно-правового забезпечення формування консолідованої групи шляхом здійснення материнським банком

довгострокових інвестицій в асоційовані і дочірні компанії дало можливість представити такий перелік законодавчих і нормативних документів:

Закони України:

➤ Про банки і банківську діяльність (№2121-III від 07.12.2000);

➤ Про цінні папери і фондову біржу (Постанова Верховної Ради України від 18.06.1991 № 1201-XII зі змінами та доповненнями);

➤ Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV зі змінами;

➤ Про інвестиційну діяльність (Постанова Верховної Ради України від 18.09.1991 №1560-XII зі змінами та доповненнями);

➤ Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні (Постанова Верховної Ради України від 10.12.1997 № 710/97-ВР) зі змінами та доповненнями;

➤ Інші нормативні документи:

➤ Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 зі змінами та доповненнями;

➤ Положення щодо організації діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів (Постанова Правління НБУ від 18.05.1999 № 239);

➤ Порядок подання звітності торговцями цінними паперами (рішення ДКЦПФР від 10.06.1997 № 11/1 зі змінами та доповненнями);

➤ Рішення ДКЦПФР від 31.07.1998 № 100 «Щодо звітування торговцями цінними паперами про укладені ними угоди з купівлі-продажу цінних паперів перед фондовими біржами»;

➤ Положення про порядок створення і реєстрації банків, відкриття їх філій, представництв, відділень, затверджене Постановою Правління НБУ від 31.08.2001 № 375 зі змінами та доповненнями;

➤ Положення про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій (Постанова Правління НБУ від 21.08.2001 № 275 зі змінами та доповненнями);

➤ Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на кон-

центрацію, затверджене розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.02.2002 № 33-р;

➤ Правила розгляду звернень громадян до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та її територіальних органів, затверджені наказом ДКЦПФР від 23.07.1997 № 186;

➤ Положення щодо організації діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів (Постанова Правління НБУ від 18.05.1999 № 239);

➤ Положення про надання регулярної інформації відкритими акціонерними товариствами та підприємствами—емітентами облігацій (рішення ДКЦПФР від 09.06.1998 № 72);

➤ Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств та інформації про їх емісію (рішення ДКЦПФР від 12.02.1998 № 36);

➤ Положення про глобальний сертифікат емісії цінних паперів у бездокументарній формі (рішення ДКЦПФР від 12.02.1998 № 25).

Бухгалтерський облік інвестицій в асоційовані і дочірні компанії на балансі материнського банку, а також на балансах асоційованих та дочірніх компаній регламентують такі нормативні акти:

➤ Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України [9];

➤ План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція по його застосуванню зі змінами [10];

➤ П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал» зі змінами [11];

➤ План рахунків та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [12].

Згідно вимог Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України [9] до інвестицій в асоційовані і дочірні компанії належать акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком емітентів, які відповідають визначенням асоційованої чи дочірньої компанії.

Інвестиції материнського банку в асоційовані і дочірні компанії первісно оцінюються та відображаються в обліку за собівартістю. Витрати за операціями з придбання таких інвестицій збільшують її балансову вартість на дату придбання.

У разі перевищення на дату придбання вартості придбання інвестиції в асоційовані і дочірні компанії над часткою банку-інвестора в справедливій вартості чистих активів (придбаних іден-

тифікованих активів і зобов'язань) виникає гудвіл. Гудвіл має визнаватись в обліку материнського банку як складова вартості інвестиції та оцінюватися за собівартістю з урахуванням зменшення корисності, при чому переглядати гудвіл на предмет зменшення корисності банки повинні щорічно.

У разі перевищення на дату придбання частки материнського банку в справедливій вартості чистих активів над вартістю придбання інвестицій в асоційовані і дочірні компанії виникає негативний гудвіл. За наявності негативного гудвілу материнському банку слід перевірити ідентифікацію та оцінку ідентифікованих активів і зобов'язань та оцінку вартості придбання. Негативний гудвіл у повній сумі визнається доходом під час первісного визнання інвестиції в обліку.

На дату здобуття материнським банком контролю або суттєвого впливу інвестиції відображаються в обліку за відповідними рахунками розділів 41 «Інвестиції в асоційовані компанії» і 42 «Інвестиції в дочірні компанії». Інформація деталізується за рахунками синтетичного обліку в розрізі об'єктів інвестування (табл. 1).

Таблиця 1

**ФОРМУВАННЯ НОМЕРІВ
СИНТЕТИЧНИХ РАХУНКІВ ОБЛІКУ
ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ В АСОЦІЙОВАНІ І ДОЧІРНІ КОМПАНІЇ**

Шифр рахунку	Рахунки розділу 41 «Інвестиції в асоційовані компанії»	Шифр рахунку	Рахунки розділу 42 «Інвестиції в дочірні компанії»
4102	Інвестиції в асоційовані банки	4202	Інвестиції в дочірні банки
4103	Інвестиції в асоційовані небанківські фінансові установи	4203	Інвестиції в дочірні небанківські фінансові установи
4109	Інвестиції в інші асоційовані компанії	4209	Інвестиції в інші дочірні компанії

Оскільки методика визнання в обліку материнського банку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії однакова для всіх об'єктів інвестування, можна описати її на прикладах асоційованих і дочірніх банків.

На дату отримання суттєвого впливу або контролю здійснені інвестиції в асоційовані або дочірні компанії на суму варто-

сті придбання відображають в обліку материнського банку записами:

- ✓ Дебет рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки»
- ✓ Кредит рахунку «Кореспондентський рахунок», або:
- ✓ Дебет рахунку 4202 «Інвестиції в дочірні банки»
- ✓ Кредит рахунку «Кореспондентський рахунок».

За наявності негативного гудвілу здійснення інвестицій в асоційовані компанії супроводжуватиметься такими записами:

- ✓ Дебет рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки» — на суму, що дорівнює частці інвестора в справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань
- ✓ Кредит рахунку «Кореспондентський рахунок» — на суму, що дорівнює вартості придбання
- ✓ Кредит рахунку 6310 «Дохід від інвестицій в асоційовані компанії» — на суму, що дорівнює різниці між вартістю придбання і часткою інвестора в справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань.

Визнання в обліку негативного гудвілу, що виник при здійсненні інвестицій у дочірні компанії відображається записами:

- ✓ Дебет рахунку 4202 «Інвестиції в дочірні банки» — на суму, що дорівнює частці інвестора в справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань
- ✓ Кредит рахунку «Кореспондентський рахунок» — на суму, що дорівнює вартості придбання
- ✓ Кредит рахунку 6311 «Дохід від інвестицій у дочірні компанії» — на суму, що дорівнює різниці між вартістю придбання і часткою інвестора в справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань.

При поетапному здійсненні інвестицій кожна операція з придбання частини інвестиції повинна відображатись в обліку на відповідну дату операції. При цьому визначається сумарна величина негативного гудвілу за даними щодо різниць між вартістю придбання і часткою в справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань, визначених на кожному етапі.

Подальше (після визнання) відображення в обліку інвестицій в асоційовані компанії здійснюється за методом участі у капіталі, тобто з урахуванням зміни загальної величини власного капіталу емітента. Балансова вартість фінансових інвестицій змінюється на суму, яка є часткою банку в чистому прибутку або збитку асоційованої компанії за звітний період з визнанням цієї суми у складі доходів або витрат від участі у капіталі, що відображається в обліку записами:

1. При збільшенні балансової вартості інвестиції в асоційовану компанію:

- ✓ Дебет рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки»
- ✓ Кредит рахунку 6310 «Дохід від інвестицій в асоційовані компанії».

2. При зменшенні балансової вартості інвестиції в асоційовану компанію:

- ✓ Дебет рахунку 7310 «Втрати від інвестицій в асоційовані компанії»
- ✓ Кредит рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки».

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку банку в сумі зміни загальної величини власного капіталу емітента за звітний період (крім змін за рахунок чистого прибутку (збитку) за звітний період) з уключенням (виключенням) цієї суми до іншого додаткового капіталу банку. Визнання змін у власному капіталі емітента відображається в обліку записами:

1. Збільшення вартості фінансових інвестицій у зв'язку зі збільшенням власного капіталу емітента корпоративних прав:

- ✓ Дебет рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки»
- ✓ Кредит рахунку 5103 «Результат переоцінки інвестицій в асоційовані і дочірні компанії».

2. Зменшення вартості фінансових інвестицій у зв'язку зі зменшенням власного капіталу емітента корпоративних прав:

- ✓ Дебет рахунку 5103 «Результат переоцінки інвестицій в асоційовані і дочірні компанії»
- ✓ Кредит рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки».

У разі перевищення суми зменшення частки банку у власному капіталі емітента корпоративних прав над залишком на рахунку 5103 «Результат переоцінки інвестицій в асоційовані і дочірні компанії» така різниця компенсується за рахунок прибутку минулих років, або при відсутності нерозподілених прибутків минулих років зараховується до складу збитків минулих років таким записом:

- ✓ Дебет рахунків 5030 «Нерозподілені прибутки минулих років», або 5031 «Непокриті збитки минулих років»
- ✓ Кредит рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки».

Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій в асоційовані компанії відображають в обліку до досягнення балансовою вартістю нульового рівня і надалі обліковують за нульовою вартістю. Якщо надалі асоційована компанія звітує про чисті

прибутки, в обліку материнського банку на суму, що перевищує раніше визнані збитки, роблять запис:

- ✓ Дебет рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки»
- ✓ Кредит рахунку 6310 «Дохід від інвестицій в асоційовані компанії».

Балансова вартість інвестицій в асоційовані компанії зменшується на суму визнаних дивідендів за цими інвестиціями, які сплачені емітентом корпоративних прав. В обліку така операція відображається записом:

- ✓ Дебет рахунку «Кореспондентський рахунок»
- ✓ Кредит рахунку 4102 «Інвестиції в асоційовані банки».

Визнання права на отримання дивідендів за інвестиціями материнського банку в дочірні компанії, які обліковуються за собівартістю, відображається в обліку записом:

- ✓ Дебет рахунку 4208 «Нараховані доходи за інвестиціями в дочірні компанії»
- ✓ Кредит рахунку 6300 «Дивідендний дохід».

При отриманні дивідендів від дочірньої компанії роблять запис:

- ✓ Дебет рахунку «Кореспондентський рахунок»
- ✓ Кредит рахунку 4208 «Нараховані доходи за інвестиціями в дочірні компанії».

Визнання зменшення корисності інвестицій в асоційовані і дочірні компанії, у тому числі гудвілу, відображається в обліку записом:

- ✓ Дебет рахунків 7310 «Втрати від інвестицій в асоційовані компанії», або 7311 «Втрати від інвестицій в дочірні компанії»
- ✓ Кредит рахунків 4102 «Інвестиції в асоційовані банки», або 4202 «Інвестиції в дочірні банки».

Бухгалтерський облік інвестицій материнського банку на балансі асоційованої чи дочірньої компанії ведеться за такою методикою.

При внесенні сум банком-інвестором після реєстрації банку — об'єкта інвестування в обліку роблять запис:

- ✓ Дебет рахунку «Кореспондентський рахунок банку» — на суму, що надійшла в оплату придбаних інвестором акцій;
- ✓ Кредит рахунку 5000 «Статутний капітал» — на номінальну вартість акцій, за які надійшла оплата;
- ✓ Кредит рахунку 5010 «Емісійні різниці» — на суму емісійних різниць.

Одночасно на суму, що належить внести інвестору:

✓ Дебет рахунку 5001 «Несплачений зареєстрований статутний капітал» — на суму несплаченого зареєстрованого статутного капіталу;

✓ Кредит рахунку 5000 «Статутний капітал» — на номінальну вартість акцій.

При отриманні внесків до статутного капіталу:

✓ Дебет рахунку «Кореспондентський рахунок банку» — на суму, що надійшла в оплату придбаних інвестором акцій;

✓ Кредит рахунку 5001 «Несплачений зареєстрований статутний капітал» — на номінальну вартість акцій, за які надійшла оплата;

✓ Кредит рахунку 5010 «Емісійні різниці» — на суму емісійних різниць.

Щорічно на загальних зборах акціонерів приймається рішення щодо розподілу отриманого банком прибутку. На визначену Загальними зборами дату оголошення дивідендів здійснюється нарахування дивідендів. Відповідальний працівник відділу ліцензування та випуску цінних паперів банку надає розпорядження бухгалтеру бек-офісу, на основі якого формується меморіальний ордер та здійснюється така проводка (на суму нарахованих дивідендів):

✓ Дебет рахунку 5040 «Прибуток звітного року, що очікує затвердження»

✓ Кредит рахунку 3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами банку за дивідендами».

Нарахування податку на дивіденди відображається в обліку записом:

✓ Дебет рахунку 3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами банку за дивідендами»

✓ Кредит рахунку 3622 «Кредиторська заборгованість за податками, зборами, крім податку на прибуток».

Сплата дивідендів материнському банку відображається записом:

✓ Дебет рахунку 3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами банку за дивідендами»

✓ Кредит рахунку «Кореспондентський рахунок банку».

Критична оцінка інформації з публікацій на тему визнання в обліку операцій по формуванню власного капіталу суб'єктів підприємницької діяльності [13, с. 270—309; 14, с. 237—253] дозволила дійти висновку, що в разі здійснення інвестицій материнським банком в асоційоване чи дочірнє підприємство методика їх обліку на балансі об'єкта інвестування має відповідати обліковій

політиці консолідованої групи, а отже має бути максимально наближеною до методики обліку інвестицій материнського банку на балансі асоційованого чи дочірнього банку — об'єкта інвестування. При цьому будуть використані синтетичні рахунки Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [12]: 31 «Рахунки в банках», 40 «Статутний капітал», 421 «Емісійний дохід», 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)», 46 «Неоплачений капітал», 641 «Розрахунки за податками», 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами».

Загальні методичні підходи до відображення інвестицій в асоційовані і дочірні компанії на балансах як материнського банку, так і об'єктів інвестування узагальнює табл. 2.

Матеріали табл. 2 дають можливість визначити суттєві відмінності у методиках обліку інвестицій в дочірні і асоційовані компанії на балансі материнського банку. Згідно вимог Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності [16] інвестиції банку в асоційовані і дочірні компанії розкриваються загальною сумою за однойменною статтею Балансу. З метою забезпечення прозорості інформації фінансових звітів банків а також з метою оптимізації процедур консолідації щодо застосування методів повної консолідації та участі у капіталі доцільно у Балансі материнського банку розкривати за окремими статтями інформацію про інвестиції в асоційовані компанії і окремо інформацію про інвестиції в дочірні компанії.

Слід відзначити що порядок обліку гудвілу, придбаного в результаті формування консолідованої групи шляхом об'єднання відрізняється від освітленого вище порядку обліку гудвілу при здійсненні материнським банком інвестицій в асоційовані і дочірні компанії. Інструкцією з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України [15] передбачене ведення обліку позитивного гудвілу на балансі банку — покупця ідентифікованих активів і зобов'язань на окремому рахунку 4321 «Гудвіл», а зменшення його корисності має відображатися за дебетом рахунку 7499 «Інші витрати». Позитивний гудвіл згідно вимог Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України [9] збільшує балансову вартість інвестицій в асоційовані і дочірні компанії і зменшення корисності позитивного гудвілу відображається за тими ж рахунками, що і зменшення корисності інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.

Таблиця 2

**ВИЗНАННЯ В ОБЛІКУ УЧАСНИКІВ КОНСОЛІДОВАНОЇ ГРУПИ ІНВЕСТИЦІЙ МАТЕРІНСЬКОГО БАНКУ
В ДОЧІРНІ ТА АСОЦІЮВАНІ КОМПАНІЇ**

Зміст операції	Відображення операцій на балансі материнського банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) підприємства	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Облік інвестицій в дочірні компанії						
Здійснення материнським банком інвестицій в дочірні компанії	4202	Кореспондентський рахунок	Кореспондентський рахунок	5001 5010	31	46 421
Визнання негативного гувділу	4202	6311	—	—	—	—
Нарахування дивідендів дочірньою компанією	4208	6300	5040	3631	44	671
1	2	3	4	5	6	7
Нарахування і сплата податку на дивіденди дочірньою компанією	—	—	3631 3622	3622 Кореспондентський рахунок	671 641	641 31
Сплата дивідендів дочірньою компанією	Кореспондентський рахунок	4208	3631	Кореспондентський рахунок	671	31

Продовження табл. 2

Зміст операції	Відображення операцій на балансі материнського банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) підприємства	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6	7
Облік інвестицій в асоційовані компанії						
Здійснення материнським банком інвестицій в асоційовані компанії	4102	Кореспондентський рахунок	Кореспондентський рахунок	5001 5010	31	46 421
Визнання негативного гудвілу	4102	6310	—	—	—	—
Збільшення балансової вартості інвестицій в асоційовану компанію на суму, яка є часткою банку в чистому прибутку емітента	4102	6310	—	—	—	—
Зменшення балансової вартості інвестицій в асоційовану компанію на суму, яка є часткою банку в чистому збитку емітента	7310	4102	—	—	—	—
Збільшення вартості інвестицій в асоційовану компанію у зв'язку з збільшенням власного капіталу емітента	4102	5103	—	—	—	—

Закінчення табл. 2

Зміст операції	Відображення операцій на балансі материнського банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) банку		Відображення операцій на балансі дочірнього (асоційованого) підприємства	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6	7
Зменшення вартості інвестиції в асоційовану компанію у зв'язку із зменшенням власного капіталу емітента	5103	4102	—	—	—	—
Нарахування дивідендів асоційованою компанією	—	—	5040	3631	44	671
Нарахування і сплата податку на дивіденди асоційованою компанією	—	—	3631 3622	3622 Кореспондентський рахунок	671 641	641 31
Сплата дивідендів асоційованою компанією	Кореспондентський рахунок	4102	3631	Кореспондентський рахунок	671	31

Вимогами Інструкції про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банків України [16] передбачено, що консолідована фінансова звітність складається з урахуванням фінансової звітності учасників консолідованої групи з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це зазначається в примітках до консолідованої фінансової звітності.

Література

1. Кіндрацька Л. М. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та облікова політика комерційних банків // Вісник НБУ. — 1999. — №10. — С. 42—44.
2. Кіндрацька Л. М. Врахування вимог міжнародних стандартів при побудові методики обліку фінансових інструментів у банках України// Вісник НБУ. — 2006. — № 8. — С. 38—46.
3. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік в управлінні банками // Вісник НБУ. — 2007. — № 7. — С. 49—51.
4. Ричаківська В. І. Бухгалтерський облік: досвід реформування в банківській системі // Проблеми формування ринкової економіки: Зб.наук.праць. Спец.випуск. Проблеми трансформації бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в системі міжнародних стандартів. — К.: КНЕУ, 2001. — 296 с. — С. 29—39.
5. Ричаківська В. І. Проблеми розкриття інформації у фінансовій звітності банків // Вісник НБУ. — 2004. — № 7. — С. 4—6.
6. Снігурська Л. П. Визначення амортизованої собівартості фінансових інструментів// Вісник НБУ. — 2005. — № 8. — С. 34—36.
7. Снігурська Л. П. Відображення в обліку перекласифікації цінних паперів // Вісник НБУ. — 2006. — № 8. — С. 46—55.
8. Лук'яненко Л. І., Небильцова О. В., Коршикова Р. С. Облік фінансових інвестицій: методологія та проблеми міжнародної уніфікації: Монографія. — К.: КНЕУ, 2005. — 172 с.
9. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ 03.10.2005 № 358 // www.rada.gov.ua.
10. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція по його застосуванню, затверджені Постановою Правління НБУ 17.06.2004 № 280 зі змінами // www.rada.gov.ua.
11. П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 31.03.1999 № 87 із змінами// www.rada.gov.ua.

12. План рахунків та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджені Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 // www.rada.gov.ua.

13. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник / Під ред. С. Ф. Голова. — Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс — Клуб», 2001. — 832 с.

14. Організація бухгалтерського обліку: Підручник / За ред проф. Ф.Ф.Бутинця. — Житомир: ПП «Рута», 2002. — 592 с.

15. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, затверджена Постановою Правління НБУ 20.12.2005 № 480 зі змінами // www.rada.gov.ua.

16. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків, затверджена Постановою Правління НБУ 07.12.2004 № 598 // www.rada.gov.ua.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2007.

УДК 657

**В. О. Осмятченко,
В. Є. Шевчук,**

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РАХУНКИ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС У КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розкрито поняття рахунків бухгалтерського обліку та подвійного запису, а також досліджено, як змінюються елементи методу бухгалтерського обліку (рахунки та подвійний запис) у комп'ютерному середовищі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: бухгалтерський облік, рахунки, подвійний запис, підприємство, комп'ютерні програми, 1С:Бухгалтерія 7.7.

Мета, розглянутих у даній статті питань, полягає у визначенні місця трансформації елементів методу бухгалтерського обліку, а саме рахунків та подвійного запису, в системі управління підприємством з використанням сучасних комп'ютерних облікових систем.